

ELS CRÍTICS

literatura
RAMON PLA I ARXÉ

E. M. Forster publicà, el 1908, aquesta 'Una habitació amb vistes' que ha estat editada tres vegades en català (1986, 2002 i 2021). Les primeres versions van ser de Carme Serrallonga i la darrera —una edició molt acurada— de Xavier Zambrano. La novel·la mostra l'alliberament emocional i social d'una noia que prefereix la felicitat al benestar.

En l'horitzó, la llibertat

Una habitació amb vistes

FORSTER, E. M.

Traducció de Xavier Zambrano
Viena edicions
Barcelona, 2021
226 pàgines

El títol de la novel·la sintetitza —discreció i elegància— tot el que el lector es trobarà en aquest llibre: una habitació, com tantes d'altres, endreçada, previsible, estable —i naturalment tancada— que és la imatge de la societat anglesa de les classes mitjanes, i una finestra des de la qual es pot veure un horitzó obert, una natura lliure i des de la qual ens arriba una mica d'aire fresc. La protagonista —Lucy— és una dona jove, soltera, intel·ligent, dòcil, relativament benestant, convencional i sensible. El que hi ha en joc —en Lucy i en la novel·la—és la tria entre un amor convencional i satisfactori i un amor molt més autèntic i molt més lliure que substituirà el benestar per la felicitat. Exactament això. Té raó el lector si pensa que aquest argument té tots els ingredients d'una novel·la mig costumista, mig sentimental, però *Una habitació amb vistes* és, com comprovarà el lector, bastant més.

De fet, un dels millors aspectes del relat és el retaule de personatges —el clan social— de l'"habitació" anglesa. Tota la segona part del llibre hi està dedicada: una mare educada, una se-

nyora madura que escriu males novel·les, un parell de clergues ben diferent, un pare i un fill poc convencionals —els Emerson— i el festejador oficial de Lucy "alt i refinat, amb unes espatlles que semblaven haver-se fet quadrades a còpia d'un esforç de voluntat i un cap que mirava les coses una mica més per sobre del que és habitual". De fet, glacial. En aquest context, un dels meus personatges preferits és Charlotte Barlett, la cosina de Lucy, que és el que, en un llenguatge molt col·loquial, en podríem dir una "mala bèstia": ella no ho sap, Lucy no se n'adona i a la resta no els importa gaire, però tota la seva voluntat d'ajudar, de sacrificar-se pels altres, de ser útil o d'estimar és sempre destructiu perquè un inconscient ressentiment no li permet fer altra cosa. És el que en la terminologia de Forster (*Aspectes de la novel·la*, 1927) se'n podria dir un "personatge rodó". Menor, però "rodó".

En aquesta "habitació anglesa" —la de la segona part, hi insisteixo— hi ha més cortesia que cordialitat. En un dels seus escrits teòrics (*Notes sobre el caràcter anglès*, 1920) Forster precisa: "No és que l'anglès no sigui capaç de

sentir res, és que no s'atreveix a fer-ho! A l'escola pública se li ha ensenyat que no és bo manifestar els sentiments. No ha d'expressar ni grans alegries, ni grans penes [...] i ha de contenir les seves emocions, o manifestar-les només en molt comptats tràngols". Aquest és el món de Lucy que es perpetuarà amb el seu imminent —i correctíssim— matrimoni.

Però bona part d'aquests personatges ha viatjat a Itàlia. O amb més precisió: Lucy ha viatjat a Itàlia, n'ha admirat l'art i ha estimat el paisatge que va veure per primera vegada des de la seva "habitació amb vistes". I allí va conèixer, fugaçment, George Emerson, un personatge singular, amb fama de socialista. Ara tots ja són a Anglaterra i sembla el moment de les confidències familiars, de les cartes discretes o de les trobades furtives. Però Forster no vol que sigui una anècdota més o menys afortunada el que determini la felicitat dels personatges. És, si se'm permet dir-ho així, el seu món interior, la seva llibertat, la seva voluntat de viure el que obra la finestra per on fugen, derrotades, les convencions.

Gairebé per no interferir-hi, la novel·la no és intrigant, les situacions no són apassionades —"li fa fer un petó" diu només—, l'argument no és ni una marató, ni una cursa amb tanques: és un passeig serè i lúcida. A *Una habitació amb vistes*, el lector, si reacciona com jo, hi veurà la valoració admirativa per l'essencial: una mirada lliure, unes mans que es toquen o un petó. Va escriure Forster: "No crec en les creences [...] Crec en les relacions personals [...] si hagués de triar entre traïr la pàtria o traïr un amic crec que m'atreuria a traïr la pàtria" (*Crec en...*, 1938). Forster sap perfectament —i ho diu— que, si algun lector hagués escoltat això (som al 1938), hauria sentit l'impuls peremptori de telefonar a la policia. Personalment, ho subratllo, detesto el dilema, però em commou la devoció de Forster per la companyia i l'afecte. I per detestar, com ell escriu també a la novel·la, tot allò que als de l'habitació els importava: "l'opulència bonhomiosa, la religiositat serena, l'aversion a les bosses de paper, les pells de taronja i les ampolles trencades". Ells havien optat per la vida.

E. M. Forster

Joan Fuster

Escrips de combat
Pròleg de Josep-Lluís Carod-Rovira. Epíleg de Ferran Garcia-Oliver

3i4 edicions

ESCRITS DE COMBAT
de JOAN FUSTER
Pròleg de Josep-Lluís Carod-Rovira
Epíleg de Ferran Garcia-Oliver

NOVETATS 3i4
Edicions Tres i Quatre / València

Pots seguir-nos a **Facebook** i **Twitter**
Visita la nostra botiga virtual en www.tresiquatre.cat